

REDACTIA

Arad, Deak Ferencz-utca nr. 90.

ABONAMENTUL

Pentru Anștro Ungaria: pe un an 20 cor. pe 1/2 an 10 „ pe 1/4 an 5 „ pe o lună 2 „

Numărul de Duminică pe an 4 coroane. Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Manuscripte nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deak Ferencz-utca nr. 90

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b de fiecare publicațiune

Atât abonamentele, cât și insertiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 508

Scrierilor nefrancate nu se primesc

TRIBUNA POPORULUI

SITUAȚIA POLITICĂ ÎN BUDAPESTA.

În Budapesta itele se incurcă mereu. Evenimentele în desfășurarea lor au multă asemănare cu acelea care au precedat căderii lui Bánffy. Ear soluția azi nici prevedé nu se poate.

La tot cazul lucrurile s'au precipitat așa de periculos, încât compromis care să aplaneze nu este de închipuit.

Opoziția nu va desarma. Valurile agitației alimentată de dinșii au crescut așa de mari, încât acum sunt chiar involuntar dinșii mânași de ele. Baterea în retragere este deci peste puțină, căci chiar și unele concesii în schimbul cărora unul dintre kossuthiști ar fi învoiți a nu face greutăți guvernului, azi nu ar mai mulțumi deja strada, unde s'a transpus din parlament agitația kossuthistă.

Dar cercurile conducătoare din Viena nici de aceste concesi nu voesc să știe nimic. În Viena s'a declarat că acum pretensiunile kossuhiste, dar nici măcar dorințele mai modeste accentuate în rindurile guvernamentale nu se pot împlini. Aceste concesi, despre cari s'a vorbit mult în discuțiunea parlamentară a proiectelor militare culminează mai ales în reducerea serviciului militar la 2 ani și ștergerea imnului „Gotterhalte”. Reducerea șerveciului militar la doi ani este necondiționat o dorință împertășită de opiniunea generală a țerii și cercurile militare în principiu au recunoscut de multe ori legitimitatea acestei dorințe. Ștergerea imnului, a doua concesie pusă din o parte oare-care kossuthiștilor în vedere, ar însemna la tot cazul umilirea Dinastiei înaintea aberațiunilor kossuhiste cari și așa întrec acum ori-ce margini. Țeara întreagă este indignată de chipul temerar și impertinent cu care o mână de oameni saturați de tradițiunea antidinastică kossuthistă își permit a discuta dela tribuna parlamentului chiar, persoana Regelui. Ciudă aceste discuțiuni, ai crede că citești debaterile Dietei din Dobrișin dela 14 April 1849. Și nu se știe unde vor ajunge lucrurile. Dela 1868 încocoți concesiuni peste concesiuni li-a făcut casa Domnitoare. Dar apetitul vine mîncînd. Nu se potolește bine izbucnirea sgomotoasă caracteristică firii ungurești a sentimentelor loiale care urmează după fie-care concesi și se ivesc din nou pretensiunile. Se uită apoi grațitudinea regească din trecut care și altfel este interpretată ca dovadă de slăbiciune. Și din pas în pas a ajuns astfel antidinasticismul o operațiune politică, care le-au fructificat și pîn'aci atîta cât nu era permis să fructifice: în interesul și al Dinastiei și al patriei care e compusă în majoritatea ei de alte naționalități, credincioase în toate împrejurările familiei domnitoare, și cari în chipul acesta au fost și sunt total aservite.

Eată deslegarea paradoxului psihologic: guvernantișii nostri șovinisti antidinastici, ei, cari speculând puterea de sus, au reușit să ne străvească pe toate terenele vieții de stat, și noi striviți, în apărarea Dinastiei contra lor, a resfățaților în bunătatea regească. Eată cum se repetă istoria.

Dar cât de departe merge obrăznicia șovinistă o învederează casul ce-l citim în ziarele din Budapesta, întâmplat între kossuthiști și socialiști.

Am anunțat și noi, că kossuthiștii vor arangia Duminică un mare meeting în Budapesta în care să protesteze în contra proiectelor militare, ear după meeting o retragere cu torțe demonstrativă în fața palatului regal din Buda, unde de present petrece Regele.

Socoteala kossuthiștilor e stricată însă de socialiști, cari tot pe Duminică au anunțat și ei un meeting de protestare și cam tot pe locul unde se vor aduna kossuthiștii.

Astfel stînd lucrurile, kossuthiștii și-au dat seama că demonstrația lor ușor va putea fi conturbată de socialiștii mult mai numeroși și cu cari nu prea stau pe picior bun.

Au început deci a trata cu ei, avînd și de altfel deastădata ținta comună: a protesta în contra proiectelor militare. La înțelegere însă nu s'a ajuns pentru-că kossuthiștii n'au voit să primească o condițiune a socialiștilor: *manifestațiile să nu aibă caracter antidinastic.*

Își poate dar ori și cine închipui spiritul de care este pătrunsă demonstrația de Duminică a kossuthiștilor, când nici socialiștii nu vreau ori nu pot să se identifice cu ei.

Așa se presintă situația în Budapesta. Nori grei se îngrămădesc și noi privim cu mâinile legate furtuna care se deslanțue. Ne doare că nu-l putem aduce serviciu iubitului Monarch în aceste zile grele, dar dacă serviciu nu-l putem aduce, îi vom aduce vieața și sângele nostru dacă în ori-ce împregiurări va cere lipsa.

Noua indemnitate. Indemnitatea guvernului expiră cu sfirșitul lunii Aprilie. Guvernul cu privire la obstrucția din parlament, a cărei sfirșit nu se poate prevedea, se ocupă de acum cu gândul că la sfirșitul lui Martie să ceară nouă indemnitate ear pe trei luni, adecă pînă la finea lui Iulie.

Răvaș dela Sibiu.

— Revistă. Bilanș. —

II.

Eată aci, câteva încă, din illustrele calificative ce împodobesc cele mai evidente pături ale ființei noastre.

Moralul și cinstea este devisa de sine înțeleasă a noastră. Pentru-că bine știm noi, că „unde nu e moral, acolo e corupție, și o soțietate fără prințipurii va să zică că nu le are.... cum ar glăsui, de pildă, onorabilul Trahanache (alui Caragiale), împreună cu câți-va fruntași ai vieții publice din Sibiu.

Ei, și ce urmează în calea moralului? Urmează preafirește, că interese particulare, porniri egoistice și tovarășele lor: nedreptate, meschinerie, ură, vrajbă, zavistie, fudulie (câteva exemplare tipice de fuduli, nu numără...), păcate izgonite sunt dintre noi Români.

Nu veți găsi la noi rele, cari merite sunt, de pildă, să ucidă nervul conștiinței individuale și naționale.

Spirit de clică, mamelucie scârboasă, prepotențe individualistice ale unor mici tirani, sălașuire nu pot prinde între noi.

Nu sunt partide la noi, pentru-că noi imparțiali suntem. Și imparțiali suntem, de vreme ce ținem cu toate partidele. Prin asta însă nu vroii să zic, că noi am fi o tabără de amfibii și tiriitoare primejdioase.

Nu sunt coterii la noi, pentru-că lașitate, slugărnicie, lipsă de convingeri și picioare proprii, — de altă parte, megalomanie, arbitrare guvernamentale, hatir evghenistic, nepotisme (la vladicia din Sibiu, de pildă, ci-că se găsesc pînă acum numai vre-o 7 exemplare de *brăneni*...), — concepte necunoscute și nepracticate sunt în sinul fericității noastre nații.

De aci urmează apoi că, de pildă, alegerile în corporațiunile noastre publice, se fac după chipul desăvirșitului *liberalism* și în vederea celui mai curat interes idealistic.

O familie, de exemplu, îndrăgită prin orbia soții și mai virtos prin prostia omenească, nu monopolizează arbitragiul electoral. Dovadă, alegerile dela Asociațiune, sinod, consistor, reuniuni, etc. cari toate nu se fac după buna socoteală și vrerile absolutice ale unii om.

Dreptatea, împreună cu dragoste, echitatea și grațitudinea, aceste sunt scânteile ce pururea nutresc vrerile noastre, pornirile noastre.

Căutați-le deci și le veți găsi preutindenea. Le veți găsi când vorbă e de a pune oamenii la locurile meritate. (Redactorii „Enciclopediei”, comitetul „Astrei”, etc.) Le veți afla când povestea e de oploșirea tinerilor, conform chemării lor bine apreciate. Le veți găsi la spriginirea întreprinderilor noastre, când vorba e de a deslîpi causa de persoana ce o reprezintă, când vorba e de a distinge între cui dăm și pentru ce dăm. Veți da peste ele, când vorba e de recunoașterea și retribuirea muncii și a hărniciei. (Pilde flagrante găsiți pe toate potecile.) Și grațitudine veți observa chiar când vorba e de acte pioase, când prilejuri sosesc a închina prinoase de recunoștință memoriei bărbaților distinși ai neamului*).

Și priviți apoi, cum toate acestea și alte scumpe virtuți naționale cimentate sunt în unire și asociație, prin concordie. Prin acest chiag suculent și lucrativ și binefăcător, care ne chizășuește încredere, nădejde, înflorire, lustru și respect în ochii străinilor, cu

*) Domnule „director” al „Tribunei”! Fericitul Dr. Barolanu a reprezentat scânteia dumnezească în bezna ce ne înconjură. A intrupat caracter, muncă, aici pe pământ. A fost luceafăr între „mărimile” naționale apoteozate zilnic în viața noastră publică. Ei bine, acest suflet de Român (membru al comitetului național), care mucenicie a suferit pentru neam, la moartea sa n'a fost vrednic să i-se arboreze o flamură pe bojdenca-națională din strada Poplăcii?!

Îți aduci aminte, Domnule Moldovan, ce necente de inspirație au răsunat în coloanele acestui ziar la moartea lui Dr. Rașin? Povoii lamentărilor din ziarul D-Voastră talmăci-au oare în chip atât de fericit jalea națională?!

Veți alerga mult, te veți înșela amar, Domnule Moldovan, căutând pe Românul de valoarea intrinsecă a unui Dr. Barolanu.

o vorbă, profit pentru prosperarea pe toată întinderea doririlor noastre.

Nu veți găsi la noi întreprindere, nu veți găsi așezăminte de ori-ce fire, unde buna rinduală, buna chibzuală și proverbialul bun simț românesc să nu precovirșască ori-ce virtuți asemuitoare ale altor neamuri din jurul nostru.

Convenirile românești se fac neted ca pe șnur. Adunările noastre nu sunt hale de vînzare. Intre tineri ca și între bătrâni, patimile, micile considerări personale, semidoctismul, vederile strimte, copilaria ori chiar bătădăria deslanțuire nu pot ajunge. Dimpotrivă. Fecunditatea minții, idei fosforescente, serioșitate și maturitate în convincții, scapără din creerii oamenilor, la astfel de ocașii, ca din gârliciu electric.

Ear când hidoasa reacție și desastroasa opoziție cutezanță au a-și ridicat capul lor de hidră, ciontat e acela fără milă din partea celor ce de tot binele voitorii ai nostri sunt. Da, pentru-că înțelegerea opoziției și respectarea vederilor protivnice sunt alte marce țintuite în frunte celor ce nu vor să secvestreze opiniile de bine ale altor muritori cu cap și creeri în cap.

Multe și binecuvîntate sunt roadele bune înțelegerii între oameni. Menită este ea, de pildă, să restoarne ori-ce paravane separatistice existente pînă acum între noi (Ilustrație: prețina ce se va statornici d'aci încolo între democrații din comitetul „Astrei”, îi cunoașteți — și între aristocratul domn — Mocsonyi).

Menită este ea, să ne ferească și d'aci înainte, cum ne-a păzit și pînă acum, de veleități *confesionale*. (Probe, căutați în „Unirea” și „Telegraf.”)

Și tot așa, buneii armonii avem a-i mulțumi faptul, că intoleranțe naționale așiderea nu se pomenesc la noi. (Din potrivă, de pildă la noi în Sibiu, între *oficerime* și unele familii române s'au statornicit cele mai launtrice relații prietenești... Ba la expozițiile noastre populare, ale „Astrei” de pildă, știm că poate concura cu brilliant prospect la cel dintâi premiu — o ovreică...)

Nu sunt frecări internaționale la noi, de altă parte, pentru-că noi cu mult mai emancipați, cu mult mai luminați suntem, decât să facem măcar comuniune spirituală cu alte neamuri din jurul nostru.

Oh priviți, mă rog, la pedestalul unde înălțată e doasca. *cumînțenia* Românului. Intre bătrâni ca și între tineri, în vieața publică ca și în cea privată, vecinic idei înalte, vecinic chestii de principii, și nici odată vorbărie unilaterală și banalități copilărești se rostogolesc din buză în buză.

Oamenii mărginiți cu toptanul, oamenii ruginiți cu ghiotura, oamenii semidoctii cu clăia, nu găsești la noi nici chiar între cei dela frinele trebuurilor românești.

N'avem deci nevoie de ieșit la lume. N'avem trebuință de desghetare, de ciselare. Destulă plăcere, destulă mângăiere găsim noi în vâlmașele noastre publice și private. În sprijinirea întreprinderilor noastre, a literaturii, gazetăriei, etc. (Care e casa, unde să nu găsești măcar o

carte, măcar un ziar românesc? Și unde e Românul adevărat, tânăr sau bătrân, jos pus sau sus pus, care să nu cetească zilnic, măcar 32 de hârtii din predicăta noastră bibliotecă pentru toți...

Ei, pe urma atâtor scumpe și ne asemuitoare însușiri naționale, e numai firesc noianul bunătăților ce ne copleșesc, ca pecinginea, din toate părțile.

V'am povestit mai la început despre roadele politice, religioase, culturale etc. Tot așa v'aș putea spune multe despre cultura noastră socială. Despre moravurile și indeleinicirile noastre private. Despre gustul cetitului atât de dezvoltat la noi, precum zisei, între tineri ca și între bătrâni. Despre abilitatea în conversația străină, a conștienței noastre. Despre tinerimea noastră de mari nădejdi. Despre a ei viață viață, despre ale ei avântate porniri către cuvântate aspirații...

Apoi, pe planul social mai departe, despre balurile¹⁾ noastre, despre fastuoasele toalete femeiești, confecționate de cele mai iscusite marșandale străine. Despre cultura manierelor și cavalerialor nostri. Despre gustul frumosului atât de rafinat la noi în toate privințele. Ş. a. m. d.

Pricopsiți suntem noi în toate, și tocmai d'aia avem de toate. Și fiindcă prea pricopsiți sunt matadorii nostri în toate treburile, tocmai de aceea fericiți suntem a avea chiar și specialități exotice. (Vorba aceluia, „de ce n'am avea de pildă, și noi falșiți nostri?").

Mergem deci înainte pe toată linia. Și mergem cu socoteală. Mergem și noi activiști, precum vedem, conform veritabilelor principii pasiviste. Nu ne grăbim, nu facem salturi. Pentru-că nu e bine așa.

Hei-hei, domnule redactor, Eldorado, e la noi, nu glumă. Și imbecilul păcătos e cel ce glas de cârtire în-

¹⁾ Apropos „petrecerea cu dans“ (ca să nu-i zic „bal“) a „Beunniului femeilor române“ de aici, dată acum în 18 Februarie (în ziua înmormântării regretatului Dr. Barciaru...), a izbutit „peste așteptări...“ Geniul protector al petrecerilor românești — în chipul unui doliu de Curte — ne-a izbăvit, de asta-dată, de ispite „uniformei“... Și, multumită acestui geniu (zie cu ea bărbat...), petrecerea asta — abstractie dela câte-va nuanțe de rosemarie — a fost cu chic, a fost amuzantă până în zori, — spun damicele noastre — în ea putem saluta „une nouvele aurore“ pentru viitor... Abstractie dela „aurora viitorului“, m'e oroare însă de „suprasolvirile“ obiceiului „meccanate“ anonim...

CAPRI.

În tot timpul șederii mele în Napoli am privit cu sete și uimire curioasa formațiune vulcanică a insulei Capri și o vedeam din toate părțile orașului și de pe fereastră locuinței mele, în Via Parthenope, pe malul mării și dimineața când mă sculam, privirea mi-se oprea întâi la dinsa, ear în minunecul nopții licărire dulce a farului ei modest îmi zimbea atât de tainic și ardeam de derul, să văd de aproape acea minune, să pun piciorul pe pământul ei și să mă văd încunjurat din toate, toate părțile de valurile sbiciuite ale mării tirrenice.

Și eram în fine în momentul, ca dorul meu să se implinească.

În o Duminecă pe la 10 ore așteptam în micul port al Sorrentului sosirea vaporului despre Napoli cu destinațiunea pentru Capri. Clopotele bisericilor din oraș și din întreaga peninsulă sunau atât de melodios și cu evlavie, încât un dor neînțeles mi-a cuprins inima și îmi revoca în memorie viața frumoasă și poetică din mănăstirile evului de mijloc și pădurea de portocalii îmi zimbea mai dulce ca orî și când și par' că nu îmi venia să plec din acel rai pământesc.

drăznește a ridica în potriva procesului vital al treburilor noastre publice. Răuvoitor infam e cel ce vorbă de înfierare cutează a creșta la răvaș în potriva impecabililor nostri obladuitori.

Bravos ție nație. Pasă numai în ticină cătră destinul tău, fiică mezină a Romei. Căci întabulată ești, cum ar glăsui părintele Ghibu, la locul întâiu în Panteonul neamurilor fără de moarte...

Remi.

O importantă reformă în România.

De mai multe zile în Camera României se discută asupra unei importante reforme: aceea a poliției orașelor.

Intr'adevăr, până acum poliția orașelor din România lăsa mult de dorit. Întâiu de toate lipsa stabilității: la fiecare schimbare de guvern, ba chiar de prefect al poliției, se putea — și de regulă — se schimba și aproape întreg personalul polițiilor. D'acți o mulțime de mizerii și neajunsuri, atât pentru cei ce serveau poliției cât și pentru cetățeni.

Un alt rău era faptul, că numirea în poliție nu era legată de nici o condiție ori mai bine: condiția era să ai protecția vre unui puternic bărbat politic. Studiul, caracter etc. nu se cerea. Din cauza aceasta în poliție se strecurau o mulțime de perde vară și oameni certați cu legea.

Noul proiect de lege prezentat de ministrul V. Lascăr prevede în toate aceste privințe însemnate îmbunătățiri. De aci încolo poliția României va fi și ea organizată după chipul polițiilor statelor culte din apusul Europei. Întâiu de toate va fi stabilitate; a doua: în poliție se vor înregistra numai persoane cu învățatură și cu bună purtare morală.

Întreg partidul național liberal dă tot concursul dlui ministru Lascăr pentru a realiza cu o zi mai înainte această însemnată reformă. Ba chiar și conservatorii, ramura condusă de dl Carp, sprijinesc reforma. Astfel în șalința dela Mercuri a Camerăi dl N. Filipescu a declarat v'a vota proiectul de lege, căci e compatibil cu situația de opozant a vota un bun proiect de lege. Socialistul C. Milie și conservatorul (cantaucuzinist) Teke Ionescu a combătut proiectul de lege.

E sigur însă că proiectul în curend va deveni lege spre binele și cinstea României.

Atentatul.

S'a așteptat cu drept cuvânt, că acum după a doua alegere de episcop, lucrurile vor intra în ogașul lor normal. Situațiunea creșta de lupta pașionilor ce a dăinuit de un an aproape, a prezentat o priveliște regretabilă și îngrijitoare. E fără precedent în istoria constituțiunii noastre bisericiești inveninarea și hărțuiala ce s'au urmat între frați, ear declararea unei chestiuni pur bisericiești pe terene nepermise, a fost nu numai o gravă eroare, dar a fost și un păcat rușinos. Ușurința — ca să nu zic temeritatea — cu care o chestiune de cel mai vital interes pentru biserică, a fost trasă în bălciul profan, unde chemați și nechemați, gălăgioși și pănditori după sensații și scandale după pofta suflății și după măsura intereselor particulare, îndemnați sau simțiți să o scarmene, să o sucească și resucească și dacă le convine, să o și pălmăcescă, — a adus mult amar și durere în inimile fiilor credincioși ai bisericii.

Căror le va reveni responsabilitatea în fața viitorului, pentru instigarea feiului de luptă cum s'au urmat și pentru toate consecințele ei? — o vor fixa-o de sigur condeele îndreptățite, în istoria noastră bisericiească.

Eu nu voi să mă ocup de persoane, căci nici competența nu mi-o recunosc. Recunosc însă competența naturală și nepr scriptibilă a fiecărui flu al bisericii, a se rădica cu toată puterea sufletului, contra tendințelor subversive și perfide, ce se îndreaptă contra înțegității așezămintelor bisericiești.

Pe tot omul de omenie trebuie să-l pună în uimire faptul, că și după a doua alegere de episcop întâmplată într'o persoană străină de luptele de partid și agreată de aderenții ambelor tabere, cari din inimă doresc pacea și ordinea, — s'a zălit un suflet neodihnit, care provoacă potestatea înaltei stăpânerii, ca să dea lovitură de grație bisericii.

O, Coriolane, Coriolane! Dacă ursa, răutatea și rancoarea sufletului tău sunt mai mari, de cât iubirea mamei tale, care te-a alinat în dragostea ei sfântă și te-a hrănit cu laptele credinței, — o, atunci rădica pumnalul și-ți străpunge peptul!

Dar nu, tu nu ești Coriolan, ești o existență inferioară lui și nici îți vei putea acapăra cohorta care să satisfacă sufletul încredințat pentru-că ai văzut doar scapându-ți speratul osuț.

Ești un simplu Ephialte, pe care invidia și pisma l-a orbit, ca să arunce cu noroiu în alesul unei întregi bisericie; să-ți ascrie ca păcat faptul, că din sărăcie s'a ridicat la cea mai distinsă poziție, ce hărnicia o poate ajunge și a denunța lucruri pe cari numai oameni copți de ospiciu le pot vedea.

„Greco-orientalul din comitatul Aradului“, „Patriotul bun român“, care în „Egyotértés“ din 21 Febr. dă sfatul și somează pe guvern, să facă o spartură în Statutul Organic, folosindu-și credința de firmă, iar patriotismul de mijloc, a puscat asupra unei instituțiuni la care un întreg popor cu sfățenie și tărie ține, dar puscătura i sa întors în față slutindu-i fruntea și mângându-i obrazul. Demonicele lui încercări, vor rămănea scremături impotente, ear țintașul, o existență de compătimit.

Statutul Organic își are baza în legile regnicolare a patriei noastre, ear aplicarea lui n'a venit nici nu vine în colisiune cu interesele morale și juridice ale statului, din contra ținteste la promovarea virtuților cetățenești și consolidarea bunelor moravuri prin ce ajută statul în realizarea intențiunilor pentru prosperarea și fericirea cetățenilor.

Cel ce agită contra instituțiilor menite a susține armonia între elementele constitutive din stat, se răvrătește contra unei legi pozitive existente, ear în cazul prezent tinde a băga zizanie și vrăjă între potestatele statului și o parte a cetățenilor slăbind raportul de reciprocitate dintre ele, — acela merită urmărirea și a potestății civile.

Ori-cum va fi însă, rămănea adevăr că un descereerat, care face înaltei stăpânerii injustețea de a-o provoca să lovească în o biserică și a provoca un popor întreg, acela este ori un dușman rafinat și a bisericii și a statului. Parădarea cu patriotismul e înca testimoniu a răfinării, căci patriotismul ca una din virtuțile mari a cetățeanului e un lucru sfânt, pe care nu-l scot ca țerg decât cei ce speculează. De altcum lumea a început a

Nicăiri în lume clopotele nu cântă o melodie atât de armonioasă și înduioșătoare ca în Italia. În bisericile mai mari clopotele bat cu ajutorul unei mașinării melodii diferite, dar chiar și în campaniile celor mai sărăcăcioase biserică armonia lor este uimitoare, căci în fie-care Italian este ceva din geniul lui Rossini și a lui Verdi. Și nu voi uita nici-odată uimirea și impresia emoționătoare, ce mi-a produs cu ocazia primei mele rătăcirii în Italia o melodie jalnică de îngropăciune, care răsuna din tărnul biserică S. Ambrogio în Milano, a acelei biserică vechi și pline de amintiri istorice, unde se încoronau regii Lombardiei și împărații germani cu coroana de fer, păstrată în domul din Monza, după-ce rostiseră jurământul la stălpul din naintea intrării și unde sunt adăpostite moștele sfântului Ambrosiu, care a închis ușile bisericești dinaintea împăratului Theodosiu după săvârșirea cruzimilor din Thessalonica.

Dar vaporul a sosit, s'a oprit departe de mal și pasagerii l'au ajuns cu ajutorul barcelor. Mi-am luat încă odată rămas bun dela Sorrento, i-am șoptit: la revedere! și mi-am îndreptat toată atențiunea spre colosul, ce se întindea în față și de care ne apropiam în gâfăitul mașinei.

Capri este o insulă vulcanică, vre-o 15 kilometri de lungă, dar abea de 3—4 de lată. Întreaga insulă este o stâncă

uriasă, cu părțile drepte ca lumina, de două, trei și patru sute metri de înalți și având forma unei șele. Partea despre nord e cu mult mai înaltă, căci acolo e muntele Sorale, care se ridică la înălțimea de 580 metri. Mijlocul insulei e mult mai scund și mai lung, țermurii sunt acolo mai dulci, astfel, urcarea e posibilă pe un drum de serpentine. Vegetația insulei e foarte bogată.

Păduri de maslini acoperă poalele despre nord ale muntelui Sorale; portocalii, lămâii și smochini se găsesc în abundență și vița de vie poate că nicăiri nu produce vinuri atât de bune și pline de foc ca pe coastele din Capri. Insula are două orșe, unul mai mare, Capri, altul mai mic, Anacapri, cu vre-o 2000 de suflete, chiar la marginea nordică a insulei.

Dimineața cerul se învâlșe și o brisă recoroasă despre munții și câmpiile patriei mele îndepărtate încăleca suprafața mării. De o parte mă bucuram de acest lucru, fiind-că nu-mi puteam închipui ceva mai admirabil decât o mare agitată împrejurul unei insule; de alta însă mă temeam, că intrarea în grotă va fi imposibilă. Dar înecul cu începutul cerul s'a însemnat și soarele strălucise ca de obicei în Italia, ear vântul a rămas potolit.

Vaporul se apropiă tot mai tare de

insulă, acum puteam deosebi cu claritate amănuntele și toți pasagerii erau încălțați de frumosul tablou, ce se desfășura înaintea ochilor și chiar o tineră păreche, în călătoria de nuntă, se deșteptase din beția dragostei și admira impresia cu noi. Cărmaciul a trecut pe lângă Marina granda, portul insulei și a mers înainte spre marginea ei de nord, acolo a apucat la stânga și a oprit în fața unui părește uriaș, unde așteptau mai multe bărci cu lopătari oacheși și sprinteni. Ei s'au apropiat îndată de cele două scări ale vaporului și pasagerii s'au coborât câte doi în fie-care barcă. Voiam să intrăm în Grotta azzura, — dar pe unde? În părețele îngrozitor al insulei se vedea de a apra apeii o mică scobitură în formă de semicerc, cel mult de un metru de înaltă și unul și jumătate de lată. Bărcile s'au îndreptat într'acolo, sigur dar, că aceea era — ușa. Toți vizitatorii priveau nemiș, câteva dame s'au întors îndărăt la vapor și uimirea a crescut când Italianii ne-au pomenit, că ne culicăm întinși pe fondul bărcilor mici și înguste. Valurile isbeau cu destulă putere în stâncă și intrarea nu putea fi de loc ușoară. Pe boita mică intrării era întins un lanț și când barca era aproape, Italianul puneă lopata jos, se scula în picioare, apuca lanțul și când un val venia cu putere, își da avânt spre intrare, să tupiea repede și — în momentul următor eram în peșteră.

cunoaște și a aprecia după adevărata valoare figurile ce îmbracă „patriotismul“ ca marfă de comerț.

Espectațiile și elucubrațiunile desparate a unui suflet scâlcit, va fi cu un motiv mai mult și pentru înalta stăpânire a vedei de ce arme sunt capabili a se apuca unele ființe intelectuale spre a-și revanșa interesele egoiste a scumpei individualității.

E însă treaba lumii externe, cu ce măsură va măsura faptul unui om care sa ridicat nu numai să palmuiască dar să înfigă cuțitul în corpul bisericii în care s'a născut.

Dar e vorba, că acel „greco-oriental din comitatul Aradului“ dacă în adevăr e greco-oriental, acela nu mai are dreptul a face parte din societatea fiilor bisericii gr.-orientale.

Densul nu e credinciosul bisericii sale, ci un adevărat Herostrat, cu care fiit credincioși, n'au nimic de a face. E un veritabil Catilina ce cugeta că din fi bisericii gr. orientale a perit simțul de datorință, de a respinge minciunile și infamiile ce în fața lumii le aruncă asupra bisericii.

Dacă nu o știe încă, apoi se o înțelege, că toți ca unul vom sări să lovim mâna sa sacrilegă, ce vrea să lovească un scump tezaur a sufletelor noastre.

Atentatorii nu mai pot avea loc între oamenii de ordine. Din turma bisericii noastre trebuie să iasă cel ce lup este, și a îmbrăcat pielea de oaie numai ca să poată sfășia. Să impune de datorință celor ce compete a-l erua, ca să-l știm scoate din staul. Acest drept îl avem nu numai după legile divine și umane, ci și după datorința naturii, de a-ne apăra de cel ce ne atacă.

E deci datorința de onoare pentru crier și popor că pe atare individ să-l arunce din orice locuri de cinste ce ar fi avut cumva în corporațiunile bisericesti.

Nici averea, nici poziția nu dă drept nimicului a lovi în cinstea și tezaurul unui popor, ear cel ce a făcut-o fără considerare trebuie dat afară din societatea celor bunți căci fapta comisă e — în cazul present — atât de condamabilă, că ne urcă tot sângele în obraz, de rușine și mânie.

Bogați, ori săraci, ori cum suntem, dar cu cinste vom ținea la bunul nostru și toată lumea știe, că a

Grotta azzură, — cât auzisam și cetisăm despre ea, cât doram să o ved și estă, că acum eram într'ensă! Dar când m'am ridicat din poziția nu tocmai voincoasă de pe fundul bărcii, în primul moment ram zăpăcit și nu-mi prea puteam da seama de ce ved. Așa încetul cu încetul m'am desmărit și vedeam peștera cu bolțile ei și valurile apei mișcând în și toate erau de o culoare albastră deschisă argintie, atât de ging și de fermecătoare cum nu am mai văzut nici odată în viața mea și cum nu am crezut, că poate să existe. Albastrul este culoarea mea de predilecțiune. Și de când sunt mi-a plăcut să admir azurul cerului, vineția mărilor de sud, albastrul străveziu al lacurilor elvețiene, vineția fumurie a unui lanț de munți îndepărtați și toate nuanțele acestei colorii modeste și senine. Dar Grotta azzură mi-a arătat un albastru pe care nu îl mai văzusem și care era mai admirabil decât toate celelalte. Și mai ales valurile apei prezentau mișcându-se culoarea în diferite nuanțe, mai mult sau mai puțin deschise și din adăncul ei se respindea în întunerecul peșterii o lumină albastră, argintoașă, atât de răpitoare și magică, încât strigăte de uimire și admirație resunau din pepturile privitorilor extasiați.

(Va urma).

fi sărac nu e rușine, dar e rușine a fi laș. E virtute creștinească a ierta greșelile păcătosului, dar e greu păcat a sta în societatea păcătosului incorrigibil. Și ori care popor, neam, religione ori confesiune ce se stimează și se respectă pe sine, cu dispreț aruncă din stinul său pe monștrii cari își imprimă pe frunte stigma trădării sfințelilor lor interese.

Tr. I. Magier.

Din Dietă.

— Ședința din 6 Martie —

Înainte Dietai o mulțime de turbulenții s'au adunat încă din orele dimineții. Aici au făcut ovații unui grup de oameni, între ei mare parte țeran, cari au intrat pe poarta cea mare în Dietă. Era o deputație din provință, care a venit cu protestul celor de acasă în contra proiectelor militare.

Înăuntrul hazliului *Gabányi Miklós* a ținut ședința în continuă și mare ilaritate. Deja apariția lui de azi a stîrmit ris: s'a presintat n redingotă neagră, cu mâneci scurte, barbă negușoasă și cu acest exterior și-a început discursul. A început fulminat după aceea a spus lucruri de cari a ris Camera întreagă, ear la sfîrșit a devenit brutal.

A apostrofat pe ministrul de honvezi cu cuvintele: că este cu un picior în groapă. Frasa aceasta a provocat mare resens. *Poji Pfuj!* esclaman în dreapta și o mulțime de deputați între și ei ministrul președinte *Széll*, au părăsit sala.

Gabányi abea acum a simțit că a spus o prostie, s'a și silit să se explice, dar înzădar în dreapta vorbea băncilor goale.

După dînsul a vorbit *Horváth Gyula* împotriva nouilor sarcini militare și a înaintat și dînsul proiect de conclud.

Președintele apoi a încheiat ședința.

Din Bucovina.

Diriginta partidelor române unite a ținut în 26 Februarie a. c. o ședința de mai multe ore, la care au participat deputații români detaiați și din camera imperială aflați în țeară. În ședința au fost detaliate discutate mai întâi afaceri ale țării. Între altele crearea unei bănci ipotecare a țării în scopul ameliorării stării rele economice a populației rulate din țară; promovarea școlilor rurale și mediu, mai ales prin completarea gimnasului român din Suceava și crearea unui gimnasiu român inferior la Câmpulung; crearea de judecători districtuale, tribunale de ocol și a unei curți de apel în Bucovina; în fine crearea unei direcții de exploatare pentru căile ferate din Bucovina. Cu această ocazie s'a exprimat din toate părțile așteptarea, că guvernul i. r. va ține în fine cont de aceste dorințe legitime, prin promovarea lor și acordarea de ajutor efectiv.

Obiectul principal de discuție a fost starea politică. În decursul desbaterii asupra ei s'a salutată cu satisfacție reluarea activității camerei imperiale și s'a decis de a sprigini prin deputații români, susținându-se drepturile naționale ale Românilor, năzuința pentru continuitatea activității camerei imperiale.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 7 Martie n. 1903.

„Stefăniță Vodă“, piesa dîlui *Iosif Vulcan*, despre care am publicat ieri o scurtă știre că s'a jucat în traducere maghiară la teatrul *Szigligeti* din Oradia-Mare, este obiectul unui viu interes din partea ziarelor maghiare din Oradia.

Astfel „Nagyvárad“ dela 5 Martie scrie o pagină întreagă despre această piesă, făcând cunoscut cuprinsul piesei, dând relațiunile despre jocul de scenă al actorilor și sărbătorirea autorului, la un banchet ce s'a dat după teatru și la care au participat familii distinse, române și maghiare.

„Nagyvárad“ laudă cu multă căldură atât piesa cât și pe actori. Îndeosebi conșacră elogiul autorului, cărui în decursul serii i s'au făcut mari ovațiuni. Cât despre banchetul dat după reprezentație, acolo s'au rostit toate și din partea Maghiarilor și din a Românilor. Priutul toast l-a rostit *Dr. Bodor Károly*, secretar al reuniunii culturale „Szigligeti“, în onoarea dîlui *Vulcan*. *Somogyi* salută pe inițiatorul traducerii piesei, dî *Fehér Dezső*; acesta, la rîndul său salută pe autor, care mulțumește cu căldură pentru ovațiunile al cărui centru a fost, *Halász Lajos* a toastat pentru dame ear *Dr. Aurel Lazar*, ca un ecou din partea Românilor, a toastat pentru buna înțelegere dintre cele două neamuri.

A vorbit cu multă demnitate.

S'au mai rostit multe alte toast, căci societatea a stat până târziu la un loc, sărbînd cu deosebită animație.

Doauă luni temniță pentru usură de bucate.

În cercurile comerciale din Timișoara a făcut mare senzație o sentință judecătorească, care în urma respințării exemplare, este menită a face senzație generală și a tăia într'o specialitate a cauzelor hidoase: a usurei. Este vorba de o boală socială, din care și-au făcut mai ales armele agrarii în contra mercantiliștilor.

Asupra unui cas de usură de bucate a aplicat tabla reg. din Timișoara respințarea meritată dar atât de aspră încât desigur va speria pe mulți despoitori fără milă, cari speculând miseria țeranului trag și vestimintele de pe dînsul.

Un ovreru cu numele *Friedmann* ne-guțator de bucate a jucat rol de frunte în cercurile comerciale din Timișoara. Era cunoscut de om cu stare bună, care prin pricepere sărgușă și istețime și-a agornisit averea. *Friedmann* însă ca și cel mai mulți semenii ai săi, a vrut să se îmbogățască iute și așa n'a prea ales în mijloace. A început a usura cu bucate în măsură atât de mare încât prin manipulațiile sale criminale a adus la sapă de lemn o grămadă de țeranii nefericiți cari i-au căzut în cursă.

Tribunalul din Timișoara înainte cu vre o câteva luni l-a tras la răspundere, și la și pedepsit la 2 săptămîni închisoare și 1000 fl amendă. *Friedmann* a apelat sentința care i s'a părut prea aspră și tabla reg. din Timișoara a schimbat pedeapsa. L-a condamnat la 2 luni închisoare și 26 mit corvane amendă.

Sentința meritată este viu comentată în cercurile juridice.

O dramă. Ziarele maghiare locale aduc știrea, că o învățătoare română gr.-or. (*Emilia Ciocără*) din Curtici a dispărut din comună, lăsînd în urma sa o epistolă în care scrie că se va arunca în *Mureș*. Nu se știe încă ce a făcut. În cercurile școlare știrea se aduce însă în legătură cu o dramă intimă a cărei neprecugetată victimă a fost beata fată.

Trenul cu motor, proiectat deja de mult, care va circula între Arad și mai multe stațiuni pe linia Arad—Csanádi, se va inaugura la 14 l. c., pe când se așteaptă sosirea la Arad și a ministrului *Daranyi*.

Sinucidere. Din *Budapesta* se scrie că acolo s'a sinucis funcționarul de fabrică *Vilhelm Seyfert*, care ducea o viață ușuratică. Unele ziare scriu că numitul ticăr ar fi fost omorît de o amantă a sa pe care voia s'o părăsească.

Necrolog. *Dim. Pandovici* adm. par. rom. gr.-or. din Senteș a reposat în Domnul în 27 Febr. n. în etate de 46 ani în anul 22-lea al preoției după un morb greu și îndelungat. — Inmormîntarea efectuă în 2 l. c. s'a săvîrșit de 2 preoți după ceremonialul prescriș. Fie-i țărina și memoria binecuvîntată.

Mireasă — omorîtă, și anume omorîtă din nebaşgare de seamă. Eată cum s'a întâmplat tragedia: *Maria Secoșan*, cea mai frumoasă fată din *Parăș*, plecă să se cunună la biserică. E obiceiul locului însă ca

la asemenea ocaziuni să se tragă cu treascucurile și cu pistoalele. Din întâmplare însă într'un treasc încărcătura era așa de tare, că lovind în pieptul miresei a omorît o îndată.

Mirese prea tinere. Guvernul rusesc zilele trecute a dat o ordinațiune care a provocat între locuitorii, la unii bucurie, la alții multă înstărire. Ordinațiunea aceasta fixează adecă vârsta, la care fetele din *Turkestan* au voie să se mărite. Pîn'aci usul a fost, că fetele aceste se măritau la vârsta de 10—12 ani. Acum guvernul ținînd etatea aceasta de prea nedezvoltată, a interzis mărișorul fetelor mai în jos de 14 ani. Fruntașii tatarii și turcomanii au re-mostrat în contra acestui ordin, fiind la ei obiceiul a se scăpa cât mai curînd de fete. Statistica oficială rusească a stabilit că coeficientul mortalității în floarea vîrștei a fetelor cari se mărită sub 12 ani este de 75% și așa nu prea este de sperat că guvernul să-și retragă ordinațiunea în adevăr salutară.

Catastrofă pe mare. Din *Hamburg* se telegrafează că barca „Luna“, care plecase din port, aproape de *Cornwall* s'a scufundat. Nu se știe din ce cauză. E probabil însă, că dintre cele 16 persoane cari au fost pe barcă n'a scăpat cu viață nici unul.

Mulțumită publică. Petrecherile de carneal, arangiate de tinerimea română din Arad, în „Casa Națională“ au succes — pe neașteptate, — foarte bine. Succesul moral produs prin reprezentațiunile să întrecă cel material, menit spre un scop atât de sublim; și ambele umplu inimile noastre de bucurie, vîzînd interesul cel mare al Românilor, față cu progresele culturale, cari sunt tot atâtea semne de viață.

Multe cuvinte de încurajare ni s'a rostit nouă, celor ce ne am trudit cu instruirea și arangierea acestor festivități, și îndeosebi multă recunoștință și mulțumită ni s'a exprimat din partea poporului setos d'asemenea ocaziuni.

Acum e rîndul nostru să revăngăm toate acestea, deci pe această cale, — ce o credem mai potrivită, — exprîmăm sincera noastră mulțumită și recunoștință, tuturor celor ce prin prezența și spriginul lor au binevoit a contribui la rezultatul splendid a acestor festivități, și la încurajarea noastră pentru viitor.

Îndeosebi mulțumim aceluia, cari prin contribuțiile lor speciale și prin suprasolviri au nisuit a promova mărețul scop în favorul căruia s'a arangiat aceste festivități, și anume:

Ilustrițășilor lor: *Ioan I. Papp*, ales episcop al Aradului și *Dr. Alexandru Mocioni*, cari au contribuit cu câte 10 cor.; *Dr. Nicolau Oncu*, *Dr. Stefan C. Pop* și *Ioliu Busuioac* cu câte 2 cor.; *Gavriil Bodea*, *Dr. Iustin Suciu*, *Alexandru Marșan* și *Li-viu Ispravnice* cu câte 1 coroașă.

În sfîrșit, rugînd pe *Dumnezeu* să le răsplătească jertfa adușă pe altarul culturii noastre naționale, încheiăm această adresă de mulțumită cu convingerea: că popul care produce asemenea flori și fructe, e plin de viață, nu tîngește ci viață și prosperiază.

Dumnezeu cu noi!... și pînă la o altă revedere. Arad, la 5 Martie n. 1903. În numele dilectanților și a arangiatorilor: *Iosif Moldovan*, învățător și director școlar.

Vinețeaua uranos este cea mai bună pentru vinețul albiturilor pentru că imprumută albiturilor cea mai frumoasă culoare albastră și întrece în toate privințele pe toate celelalte fabricate. După părerea celor mai multe ecoame vinețeaua-uranos este cea mai bună și cea mai ieftină.

ULTIME ȘTIRI.

Cutremur de pămînt în *Carlsbad*.

Praga, 5 Martie. Pe întreg tîntutul *Carlsbadului* în *Eger* și *Graslitz* s'a simțit ieri în reversatul zili un deștîl de puternic cutremur de pămînt. Depeșele sosite nu anunță pagube, îndeosebi vesteso că isvoarele din *Carlsbad* nu au suferit nimic.

Red. respons. *Ioan Russu Șirianu*.
Editor *Aurel Popovici-Barcianu*.

VINETEA URANOS

mai bună la spălat.

Sub scutul legilor.

Vineteala ea mai folosită în spălătorii și case private

Effică și neintrecută!

1 sticlă mică de 24 fl. ajunge la 10 spălături. — 1 sticlă mare costă 1 cor. 60 fl., 1/2 de sticlă 1 cor.

Se poate căpăta pretutindeni

Se ne ferim de falsificate.

916 1-20

Singurii
Fabricanți:

FRĂȚII HOCHSINGER, fabrică chimică.

BUDAPESTA,
VI., strada Rozsa 85.

Pachetarea în provincă gratuit!

Cornel Tămășdan,

prăvălie de coloniale, de delicatose și de ape minerale.

Arad, Iozseffherczeg-ut nrul 12.

Își recomandă prăvălia bogat asortată, unde să capătă din primul izvor articole de coloniale și delicatose, tee și rumul cel mai fin din străinătate, tot felul de ape minerale, vinuri din țară și din străinătate, șampane franceze și ungurești, cognacuri, toate cu prețurile cele mai moderate.

Asigurând P. T. public despre un serviciu prompt și ieftin sunt

cu deplin respect

Cornel Tămășdan.

884 9-10

La plățile în bani gata se dau favoruri de 2 procente.

Serviciu prompt și grabnic.

Telefon nr. 419.

Telefon nr. 419.

Spre binevoitoarea atențiune!

Am onoare a Vă încunoștința, că am deschis în Arad, strada Deák Ferencz Nr. 24 vis-à-vis de biserica reformată, un institut de

lithographie, cyncographie și autographie.

Efectuesc tot felul de lucrări cari se țin de aceste branșe, precum: cărți de vizită, de adrese, bilete de logodnă și cununie, invitații vignete capete de scrisori, placate (afize), note, blanchete, caete de caligrafie, de desen peisage, atestate diplome, acții, libele de depunere și tot felul de lucrări artistice și în culori etc. etc. Prețuri moderate.

Asigurându-Vă, că 'mă voi da toată silința, să îndeplinesc lucrările primite cu cea mai mare punctualitate și promptitudine, conform gustului și dorinței, Vă rog să binevoiți a mă onora și sprijini cu prețurile D.-Voastre comande.

Cu toată stima:

PETRU SIMTION,
proprietar de lithographie

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea Volta.

Nu e leac secret.

vindecă și inviorează sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulației sângelui, anemie, amețeli, țiuțuri de ureche, bătaie de inimă, sgârșiri de inimă, astma, ausul greu, sgârșiri de stomac, lipsa poftei de mâncare, răceală la mână și picioare, slăbirea peste tot, reuma, podagră ischias, udului în pat, influența, insomnia, epilepsia, circula-

ția neregulată a sângelui și contra multor altor boale, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Inșușirea acestui aparat este, că vindecă nu numai din timp în timp, ci introduce constant în corpul omenesc binefăcătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele afâitoare, eară pe de altă parte e cel mai bun scut contra îmbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

În cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii, cari prețuesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate vedé aceste atestate. Pacientul, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca prin aparatul meu, primește banii înapoi.

Unde ori-ce încercare s'a constatat sădarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu poate fi confundat cu aparatul „Volta“, care atât în Germania, cât și în Austro-Ungaria a fost oficial oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu electro-magnetic prin deosebita-i putere vindecătoare, e în genere cunoscut, apreciat și respândit.

Chiar și ieftinătatea estraordinară a crucei mele electro-magnetice o recomandă cu înțepire.

824 -146

Prețul aparatului mare e Cor. 6.
folosibil la morburii învechite.

Prețul aparatului mic e Cor. 4.

folosibil numai la copii și la femei de constituție foarte slabă.

Locul central principal de vânzare și espedare pentru țeară și străinătate e:

Müller Albert, Budapesta, V., str. Vadász 42./K
colțul str. Kálmán.

Ai să cumperi ieftin și să fii îndestulit!

Să cumperi ghete de ale lui Porter.

Favor de portret!

Se capătă:

Fabricat escelent!

Port ușor!

Lucru minunat!

Formă elegantă!

De dimineața până seara poți alege!

Telefon nrul 324.

Comandele prin postă se fac pe o corespondență de cinci fileri din prețul curent.

În prăvălia mare a lui Porter Vilmos Arad,

Szabadság-tér (piața libertății).

Tipografa „Tribuna Poporului“, Aurel Popoviciu-Bărcănaș.